

Redacteur ESB

g.werner@sdu.nl

De lat

De onderwijsparagraaf in het regeerakkoord spreekt van ambitie. Het kabinet werkt ons land graag toe naar de top vijf van kenniseconomieën en daarbij is “presteren geen vies woord maar een noodzakelijke voorwaarde. Iedereen in het onderwijs wordt hierop aangesproken: ouders, leraren, leerlingen en schoolbestuurders: de basis op orde, de lat omhoog.” Het regeerakkoord is bemoedigend. Kinderen met een grote taalachterstand gaan deelnemen aan vroeg- en voorschoolse educatie, ouders worden financieel mede verantwoordelijk voor de taalontwikkeling van hun kinderen en het kabinet geeft aan een plan door te voeren tegen laaggeletterdheid. De basis op orde, zo gezegd. Verder is een verplicht leerlingvolgsysteem afgesproken voor zowel primair als voortgezet onderwijs om de doorstroming te bevorderen, terwijl ook de keuze voor pakket, loopbaan of studie wordt vereenvoudigd. Een effen leerpad valt of staat bij goede en professionele leerkrachten; daarvoor wordt aan het vakimago gewerkt. Ook komt er meer ruimte voor prestatiebeloning, de kwaliteitsverhoging van de lerarenopleidingen en een bijscholingsvereiste. Dat belooft wat en een hoge notering in de rangorde van kenniseconomieën ligt in het verschiet.

Natuurlijk zijn bij de maatregelen bedenkingen te plaatsen. Al is het maar omdat er meer moet zonder extra geld, zonder dat inzichtelijk wordt hoe de onderwijssector dit voor elkaar kan krijgen. Desondanks kan ook voor dit kabinet de eindrekening pas na afloop worden opgemaakt. Dit terwijl er ook andere overwegingen een rol spelen voor een rangschikking van kenniseconomieën. Zo kan het zijn dat er sterke aanleiding is om te veronderstellen dat concurrenten voor de topposities in de ranglijst Nederland voorbijstreven. De tachtig miljard euro aan bezuinigingen die de Duitse premier Merkel hoopt door te voeren gaan voorbij aan het Duitse onderwijs, terwijl Obama op 8 oktober als onderdeel van zijn wekelijkse speech aangeeft dat “at a time when

countries that out-educate us today will out-compete us tomorrow, giving our kids the best education is an economic imperative.” Ambities klinken hierin door, maar eigenlijk niet anders dan die in Nederland klinken. Ook als het gaat om andere pijlers van een kenniseconomie liggen de Nederlandse plannen klaar. Het woord innovatie komt in het akkoord 28 keer voor. Inhoudelijk volgt het kabinet een hoop aanbevelingen van het Innovatieplatform op, zoals het stimuleren van samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid. Ook met de ICT-indicator lijkt het wel snor te zitten. Zo heeft Nederland een snel groeiend en grootste aantal breedbandaansluitingen per duizend inwoners wereldwijd. En voor wat betreft het vestigingsklimaat laat de Global Competitiveness Index (GCI) van het World Economic Forum zien dat Nederland juist goed bezig is. Hierop steeg Nederland dit jaar met twee plaatsen naar de achtste plaats, zodat ook deze overweging geen rol zal spelen.

Terug naar de onderwijsparagraaf. De nadruk hierin op vroeg presteren is volledig in lijn met het recente werk van Chetty *et al.* (2010). Deze Amerikaanse economen hebben voor twaalfduizend mensen de levensloop gevolgd sinds hun kleutertijd in de jaren tachtig. Uit dit natuurlijke experiment blijkt dat goed presterende kleuters relatief vaker gaan studeren dan slecht presterende leeftijdsgenoten en uiteindelijk zelfs meer verdienen. Een probleem bij de resultaten van Chetty *et al.* is dat de effecten van prestaties in de kleutertijd op latere schoolprestaties geleidelijk vervagen, terwijl ze pas op de arbeidsmarkt weer scherp in beeld komen. Voor de evaluatie van het onderwijsbeleid van de nieuwe regering zouden deze resultaten weleens te laat kunnen komen.

Toch blijken de voornemens voor het basisonderwijs minder verwonderlijk dan ze lijken, wanneer het regeerakkoord nog eens tegen het licht wordt gehouden. Het uiteindelijke streven om tot de top vijf van kenniseconomieën ter wereld te behoren is met de reeds bestaande tweede plaats van Nederland in de *Knowledge Economy Index* van de Wereldbank (2010), die kenniseconomieën rangschikt aan de hand van de pijlers onderwijs, innovatie, vestigingsklimaat en ICT-gebruik, eerder een uitgesproken conservatieve strategie. Dan verwondert weinig meer. Het moet gezegd worden, een knappe prestatie dat een buitengewoon haalbaar streven toch een beetje spannend wordt gemaakt.

LITERATUUR

Chetty, R., J.N. Friedman, N. Hilger, E. Saez, D. Whitmore Schanzenbach en D. Yagan (2010) *How does your kindergarten classroom affect your earnings? Evidence from Project Star.* NBER Working Paper, 16381.

Wereldbank (2010) *KEI and KI Indexes (KAM 2009)*. Gegevens op info.worldbank.org/etools/kam2/, 12 oktober.